

12221

Biblioteka Główna AP Słupsk
nr inw.: kg - 155764

155764 ZS

155764

1200,-

K-121/9/82

PHILYRA
ad
AUREÆ
BULLÆ

Tit. V.

hinc inde collecta,

Quam

*Dei Virginisq, filij augurio atque
præsato*

AMPLISS. JCTORUM ORDINIS,
quem inclyta Argentina fovet,
decreto,

Solemniter examinandam propono

GEORGIUS Lehman
Stolpâ-Pomeran,

*Licentiati titulum & privilegia in utroq, jure, consuetis
solemnibus publicè conferendis
promeriturus.*

ARGENTORATI,

Excudebat PAVLVS LEDERTZ,

Anno M. DC. XXV.

D. AUGUSTIN.

Multa sunt in omni opusculo, quae justo iudicio, & nulla temeritate culpari possunt: nullusq; reprehensor formidandus est amatori veritatis.

E G O

Si quid hic secus, quam oportuit, dictum est, veniam postulo; & si opere displiceo, saltem studio placeam: sit acceptum meum voluisse, si displicet, non potuisse.

PHILYRA

ad

AUREÆ BULLÆ

TIT. VTUM,

hinc inde collecta.

EXORDIUM.

Augustissimos inter Heröas, quos Germania haut parum multos, ad Romani Imperii clavum, ab illo tempore, quo Carolus Magnus id ex Græciâ huc transfudit, collocavit, reperitur etiam Marchio Moraviæ, Joannis Lüelburgenfis Bohemiæ Regis filius, quem bina sacramenta (Pontificiorum Catechesis ita docet) binominem reddiderunt. Genitor enim infantē recens in lucem editum sacro regenerationis lavacro ablui, simulq; Wenceslai nomine insigniri fecit. At Carolus Galliæ Rex, cui modò memorati Regis Joannis soror nupsit, eundem puerum in aulâ suâ enutritum, aliquot annis post, confirmationis sacramento initiari, hac ihu firmen sassen / & Carolum, suo de nomine, appellari curavit: quod etiam semper usurpavit. Seth. Calvis. Chronolog. in Imp. Austriac. ad ann. 1315. edit. Lips de anno 1605. fol. 868. Christ. Lehman Speyer. Chron. libr. 7. cap. 34. Atque ita primum Carolus dici non cœpit, cum Rex Roman. contra Ludovicum Bavarum eligeretur: uti sentire deprehendo Mart. Rümel. A. B. diff. 1. th. 3. part. 1. Neque Imperatoris nomen in creatione mutari, practica docet: ceu habent verba Rest. Castaldi de Imperat. quæst. 40. n. 1. Hodie CAROLUS IV. Imperatorum in catalogo inscribitur, quòd inter eos quartus hoc nomen gerat. Estque hic ille, cui patria nostra Auream Bullam, Romano - Germanici Imperii legem fundamentalem, acceptam ferre cogitur. Illam, ille condidit. Illâ, ille quàm plurima, pacem publicam concernentia, commodissimè est complexus. Unde

A est,

est, quod vix aquâ, vix igni, pluribus in locis, quàm sanctione isthac utamur. Eâdem verò VIIvirorum Principum jura quoq; & privilegia comprehendit, eaq; non pauca, neq; vulgaria, & quæ cognoscere non tantum utile est, sed etiam necessarium, teste Petr. Heig. *Inv. Civil. & Saxon. quest. 4. n. 12. par. 1.*

Eaque propter ego, dum materiæ in publicum solenneq; hoc profceniû nunc ad examinandû productæ, otium meû credere & impedere volui, oleum atq; operam perdidisse, à quoquam, uti spero, dici non potero. Ante verò quam rem ipsam aggredior, præmonere cogor lectorem meum, maximè qui in hoc nimius, aut fermè totus est, ut omnia in quadrum ac quincuncem redigat, ne cubicam Dialecticorum dispositionem in his etiam, vario ex agro collectis, quærat aut expectet, nisi frustra esse velit. Idq; tamen non ideo, quòd Jurisprudentiæ dediti, Logicæ Magistros spernant, seq; illis, studiis gravioribus necdum mancipati, refingendos haut tradant: (plurimi ita de Apellis picturâ ultra crepidam hic judicare consueverunt) verum, quod materiæ longè nobilissimæ interdum se aded incurvari, illorumq; præceptis examullim adaptari reluctantur. Interim illos planè *quæbèd ve* dicere quis audebit? Noverunt & illi, noveruntq; optimè, illud

Ordine pervenies, quòd non datur ire labore.

Faciunt huc quæ habet War. ab Ehyenberg. *meditam. pro federib. lib. 2. cap. 1. n. 1. & seqq.* Atque ut ordo, in hujus materiæ pertractatione à me observatus, primo intuitu cuivis constet, eum delineatum statim subnecto; eritq; talis.

Auræ Bullæ textus in frustra aliquot disseccabitur, dissectus conclusionibus certis includetur: quibus singulis quæstionum, ed se redigi patientium trias subjungetur: tandemq; operi plenè absoluto colophon superimponetur.

Plus autem quàm notissimum est, quòd homines protoplastorû labe contaminati, haut quicquam efficere valeant.

Absq; Djs: ne quidem pedis plantam sustollere,

Ac ne quidem aperire palpebrarum illustres circulos;

Sed ipsi gubernant, & dirigunt singula.

ut non minus justè quam venustè, tantum non Christianè, canit Poëtæ Oppianus, laudatus à Christ. Befold. *Consil. polit. cap. 14. axiom. 51.* Unde opem pronâ mente cœlitus deosco, & dico verbis Aurel. Prudent. *lib. Cathemerin. hym. 3. in pr.*

O cruci-

O crucifer bone, lucifator
Omniparens, pie verbigena,
Edite corpore virgineo,
Sed primus in genitore potens,
Astra, cœlum, mare quàm fieret.
Huc nitido, precor, intuitu
Flecte salutariferam faciem,
Fronte serenus: & irradiat,
Nominis ut sub honore tui,
Quod meditor, liceat facere.

RUBRICA

DE
JURE COMITIS PALATINI RHENI, ET ETIAM
DUCIS SAXONIÆ.

NARRAT GUILIELMUS BRUSSIUS SCOTUS, SE, ut in Italia palatia & antiquitatum monumenta; in Gallia milites; in Hispania Præsules, in Anglia agricolas, in Polonia nobiles: ita in Germania Principes, omni laude & admiratione dignos, invenisse. Autor hic de Germaniâ, non vera sed verissima narrat. Invenit enim in ea Principes tales, de quibus Imp. Carolus V. (quo de verè scripsit, quicunq; scripsit,

CAROLE mortales dubitant Homo finè, Deusvè?

Sunt tua sceptrâ Homini; sed tua sacra Dei:)

dicere non dubitavit; se in Germania Regibus, aut aliis in regnis, servis atq; mancipiis imperitare.

Hos inter Heptarchæ sive VIIviri, qui Electores, & à nostratibus Churfürsten vocantur, habentur; desumpti ex Clericis & Laicis: & hi, ex omnibus dignitatum ordinibus; videlicet ex Regibus unus, ex Ducibus unus, ex Marchionibus unus, & ex Comitibus unus. Omnes comprehendi & includi solent hisce versiculis relatis à gl. c. ad Apostolica. 2. sub fin. de sent. & re judic. in 6.

Magna Moguntia, crassa Colonia, Treveris alma,

Atq; Palatinus dapifer, Dux portitor ensis,

A 2

Marchio

Marchio prepositus Camera, Pincerna Bohemus,
Romanum Regem statuendi dant sibi legem.

vel, ut relati habentur atque leguntur apud Rest. Castald. de Imperat.
quest. 8. n. 7.

Moguntinus, Treverensis, Colonienfis,
Quilibet Imperij sit Cancellarius horum.
Atque Palatinus dapifer, dux portitor ensis,
Marchio prepositus Camera, pincerna Bohemus,
Hi statuunt Dominum cunctis per secula summum.

Et hoc generaliter longè latèq; esse publicum, ac quasi per totum orbem notoriè manifestum ait Imp. Carolus IV. Aur. Bull. tit. 7. §. sanè generaliter.

Electores hi, Imperatori, tanquam Numini, de rebus arduis consultanti assident, & quasi septem Planetæ in Zodiaco Imperii, statas officiorum periodos obeunt. Horum consilio & operâ fideli, Majestas Imperii nostri, maximis in tempestatibus ac tumultibus, hactenus sarta tecta conservata stetit. Petr. Heig. jur. Civil. & Saxon. quest. 3. n. 2. part. 1. Ideoq; post Imperatorem & Regem Romanorum in Imperio nostro supremam dignitatem meritò obtinent, Regn. Sixtin. de Regal. libr. 1. cap. 4. n. 29. Meritòq; Regibus æquiparantur. Warem. de Ehrenb. Meditam. pro federib. lib. 1. cap. 2. num. 148. Quod D. Luthero Theologo quoque incognitum non fuit, dicenti: Die Churfürsten schreiben Königen Ewer Liebde/ vnd nicht Ewer Gnaden/ dann sie seind Königen gleich geachtet. Tischreden cap. 38. fol. m. 48. Privilegiis etiam multis, iisq; augustis, præ cæteris Imperii Ordinibus beari jure optimo meruerunt; quemadmodum Carolina sanctio, loco non uno, luculenter manifestum facit. Quanquam & hoc vero sit conforme, quod Archiduces Austriacos, qui post Electores primas, & proximam à dexterâ eorum sessionem tenent, in multis, non modò pares, sed etiam superiores habeant: Regn. Sixtin. de Regalib. lib. 1. cap. 4. num. 30.

Cæterû Electores inter ipsos quoq; reperiuntur, qui Coelectoribus suis, quibusdam privilegiis & præeminentiis antestant. Duo, Comes Palatinus Rheni nimirum, & Saxonix Dux, se nobis hic offerunt; qui & simul reliquos quinq;, & seorsim, se invicem ipsos, quibusdam specialibus superant. Simul enim hoc habent, quòd, reliquis quinq; exclusis, Imperii, verè vel quasi vacantis administrationem, distinctis limitibus, suscipere queant. Seorsim verò Comes Palatinus Rheni, etiam præ

præ Conprovisore suo, hoc habet, quod Imperatoris conventi iudex, jam olim, solus constitui cæperit.

Et hoc est illud jus Comitum Palatini Rheni, & etiam Ducis Saxonix, cujus rubrica meminit; de quo pluribus, in præsentiarum, juxta ordinem promissum, dispiciendum erit.

TEXTUS.

Quoties insuper, ut præmittitur, sacrum vacare continget Imperium.

CONCL. I.

Imperium vacare, (a) sive ἀνεπαλον (b) esse dicitur, quoties Imperator vel vitæ hujus mimum commodè peregit: (c) vel Imperiali throno suâmet sponte cedit: (d) vel etiam sceptrum sibi concreditum retroradere jubetur. (e)

(a) Vacare licet plures significationes admittat, at tamen hic nihil aliud, quàm primario suo rectore orbatum esse, denotat. Ita Vacans mulier appellatur, quæ virum non habet, l. qui cætu. 5. §. fin. ibi gl. verb. qui vacantem. ff. ad l. lul. de vi publ. Vacantia bona eodem modo dicuntur illa, quæ ejus fuerunt, qui heredem uillum invenit. §. res fisci. 6. ibi Harpr. n. 4. Instit. de vsucap. & longi temp. præscript. l. 1. C. de donat. int. vir. & uxor. l. 1. C. de bon. vacant. & incorpor. lib. 10. Facile autem evenire potest, ut vacet, cum liberrimâ eligentium censurâ deferatur & conferatur: Compactat. Imp. Rudolph. II. cum in Reg. Roman. Ratisb. eligeret. §. cum primis. apud Melch. Goldast. Polit. Imper. par. 12. tit. 1. Secus se res habet in illo, quod certo sanguini destinatum est. Magis enim dilatatum, quàm mutatum videtur imperium, cum transit ad posteros; ceu Athalaricus Rex Senatui Urbis Romæ scribit apud Aurel. Cassiodor. variar. lib. 8. epist. 2.

(b) Electores Regem Romanorum, in Cæsarem promovendum, designaturi; jurant, quòd Caput temporale Christiano populo eligere velint. A. B. tit. 2. §. Ego N. Archiepiscopus. Imò, mämiglich ist befandt/ das der Römische Kayser das oberste Weltsche Haupt der ganzen Christenheit sey/ ut scribit Georg. Sigism. Seldus Consil. oder bedencken an Kayser Ferdinanden/ wie desß Papsst Pii V. vnbilligem annas-

fen zu Begegnen sey, *quæst.* 2. §. So findet man. edit. Francfurt. de anno 1612. fol. 48. Imperatore igitur sublato, Imperium ἀκεφαλον effici necesse est: arg. c. nulla. 8. ibi gl. verb. acephalos. disput. 93. fac. can. quidam. 39. §. acephali. caus. 24. q. 3. Auth. Idem est. C. de heret. & Manich.

Interdum quidem Ordines Statusque Imperii etiam *Christliche* Haupter indignantur: N. A. Nürnberg. de anno 1572. §. Weiter nach dem vnser. Verum id, per quandam analogiam fit, habito respectu ad eorum subditos, inter quos ipsi sunt præcipui. Ad Imperatorem verò collati, membra sunt, & in territoriis suis, multa, propter justitiam, boniq; ordinis conservationem, facere prohibentur, quæ Imperator in Imperio toto facere potest. Horum quædam enumerat Theod. Neuking. de Regim. Secul. & Eccles. lib. 1. cl. 5. cap. 6. n. 101 & seqq.

De ECCLESIA quid statuendum? eritne ἀκεφαλον quando Papa Romanus Româ penitus abire & ire cogitur, quò dives Tullus & Ancus, aut, quò Divus Paulus & Enoch? Qui pectora verâ pietate imbuta habent, negatum eunt. Etenim Christus solus, Papa verò nequaquam, Ecclesiæ suæ caput est. Ephes. 5. v. 23. Gregor. Tholos. partit. jur. canon. lib. 1. tit. 4. cap. 1. n. 3. ibi gl. lit. g. Privatio igitur ibi esse non poterit, ubi habitus nunquam fuit, arg. §. servis. 3. Instit. de injur. l. bovem. 43. §. pen. ibi Gothofr. lit. q. ff. de adil. edicto & redhib. l. liberos. 3. ff. de cap. minut. Nec qualitas probari potest, nisi prius substantia probetur. Aym. Cravet. conf. 21. n. 5. par. 1.

(c) Augustissimi Imperatoris Augusti, viri, qui non immerito ex majori parte Deo similis est putatus, uti loquitur Eutrop. Hystor. Rom. lib. 7. fol. m. 52. animam jamjam exhalaturi hæc fuere verba, si fidem meretur, ut meretur Sueton. in Oct. Augusto cap. 99.

Nemo autem dubitabit, quin hoc modo Imperium vacare incipiat, cum mors certissima l. 1. §. dies. 2. ibi Gothofr. lit. l. ff. de condition. & demonstr. omnia dissociet & dirimat. Novell. 22. cap. 20. in princip. Multò verò minùs quis dubitabit, quin Imperator etiam mortis manui sit suppositus. OMNIS caro scænum est. Esai. 40. vers. 6. OMNIS caro pulvis est, & in pulverem commutabitur. Genes. 3. v. 19. OMNES nascimur pares, morimur pares: licet dum vivimus, impares dignitatibus & opibus simus: impares, post mortem, præmiis & pœnis. Carol. Scriban. Polit. Christ. lib. 1. cap. 10. Corpus hoc, sub quacunque purpurâ sudaverit, arefcet in pulverem: sub quacunque

que gemmâ suspiraverit, tennabitur in cinerem: sub quocunque odore spiraverit, in putorem laxabitur. Idem, sub nomine Clari Bonarsc. Amphith. honor. lib. 2. cap. 1. §. ab his virtutem.

Maximoperè interim dolendum, Imperatorum partem non minimam, haut naturaliter, hoc est, ægritudine præambula, Thom. Act. de privileg. infirmis. par. 1. cap. 10. num. 13. sed violenter extingui. Ecce enim ab Augusto ad Constantinum Magn. quadraginta tres numerantur, ex quibus vix decem sunt, quos filius, aut frater, aut uxor, aut amicus, ferro, veneno, laqueovè non interemerit. Georg. Rösdeker apud Illustriss. Frid. Achill. Duc. Würtenb. Consultat. de Princip. Provinc. Europ. Orat. cont. Ital. fol. 787. lin. 16. & seqq. Alb. Gentil. de Arm. Roman. lib. 1. cap. 11.

Galliæ Reges, tamen ab hac communi moriendi lege excipi videntur. Nemo enim nescire potest pervulgatum illud: Galliæ Reges non moriuntur. Sed ubi, quæso nunc conspiciuntur tot Henrici, tot Caroli, tot Francisci? Emensî utique sunt iter universæ carnis. Unde sciendum, quod dicantur, non mori, quia nascuntur, non eliguntur: de quo eleganter differit Illustriss. Joach. Ernest Heres Norvveg. &c. apud Illustriss. Frider. Achill. alleg. Consult. Orat. pro Gall. fol. 183. & seq. Vix enim sentitur amissus, cui non succedit extraneus. Nec subditorum desiderio videtur ereptus, qui illis consurgit in successione reparatus. Athalaricus Rex apud Aurel. Casiodor. variar. lib. 8. epist. 6. & 8. sed quodammodo ipse putatur vivere, cujus progenies cognoscitur imperare. Idem ibid. epist. 2.

(d) Renunciatio sive Cessio est juris sui spontanea refutatio. Greg. Tholos. s. 1. v. lib. 17. cap. 17. n. 13. & 23. Quâ factâ, perditur omne, quod quis habuit, tam in petitorio, quàm possessorio. c. quod in dubijs. 8. extr. de ren. nciat. Franc Marc. aur. decis. quæst. 1265. n. 1. par. 1. Mart. Mager. de Advocat. a. m. cap. 8. n. 446. & seqq. Unde Imperator renuncians, quò ad Imperium censetur mortuus. arg. Clem. ne Romani. 2. §. sane. ibi gl. verb. moriente. de elect. & electi potest.

(e) Depositio vel Degradatio nihil est aliud, quam dignitatis privatio: sive de gradu dejectio. Gregor. Tholos. s. 1. v. lib. 31. cap. 30. n. 1. Joann. Paul. Lancell. Institut. jur. can. lib. 1. tit. 20. in pr. Depositus Imperator, Imperii intuitu hominum consortio ereptus censetur. arg. Clem. ne Romani. 2. ibi gl. verb. moriente. de elect. & electi potest.

Franc.

Franc. Marc. *aur. decis. quest. 942. num. 4. par. 1.* Capitum tamen per hoc non minuitur. *arg. §. quib. 5. Inst. de capit. deminut.*

Absentia Imperatoris tribus hisce modis Imperium vacare facientibus, maximâ affinitate copulatur. Imperator enim eo casu, jurisdictionem & potestatem, quam per electionem consecutus est, habitu tantum retinet, non etiam exercitio: quemadmodum rectè docent, quos laudat Flor. de Venning. *inter Claud. Cantuanc. cons. 16. num. 189.* Rex Romanorum autem, si pro tempore fuerit, istius potestatis exercitium suscipit. Aliàs Comes Palatinus Rheni, Saxoniamq; Dux, Principes Electores, idem suo jure sibi postulant & vendicant: uti dico infra. Neque inter absentiam voluntariam & coactam, distinguendum, sed idem de hac, quod de illa statuendum esse autumo. *arg. c. pen. ibi gl. verb. sed capitulum. de suppl. neglig. pralat. in 6.* Quæstiones huc refero subseqentes,

Q U A E S T. I.

AN Romano-Germanicum Imperium etiamnum hodie Romanum jure nuncupari queat?

Si Regum, Consulium, Dictatorum, Imperatorum atq; Cæsarium, qui Romanum Imperium fundarunt, ampliarunt, stabiliverunt, manes in vitam se revocari sinerent, & præsentem ejus faciem probè contemplarentur, fortean in hæc erumperent verba;

Nil patriam, nisi nomen habet, Romanus alumnus.

Verum Imperator Fridericus III. susque deq; habens, quæ manes, quæq; superstities garrere queunt & solent. Imperium hoc nostrum, *das Heilige Römische Reich* / indigitavit, Reformat. zu Franckfurt anno 1542. auffgerichtet. Et sane nec latum unguem à veritatis tramite deviauit: id sine omni dubietate edoctus à Friderico I. cognomine suo, qui ita scribit: Nostram intueri Rempubl. (Germanorum intelligit, cujus ille moderator erat) penes nos cuncta hæc sunt; puta, antiquæ Romæ gloria, Senatoriæ dignitatis gravitas, tabernaculorum dispositio, Equestris Ordinis virtus & disciplina, ad conflictum procedentis intemerata ac insolomita audacia. Ad nos simul omnia hæc cum Imperio dimanarunt. Non cessit nobis nudum Imperium, virtute suâ amictum venit, ornamenta sua secum traxit: penes nos sunt Coll. tui penes nos est Senatus, penes nos est miles tuus. Isthactenus Imp. Fridericus I. Rescripto de jure Impp. in Urb. Rom. apud Melch. Goldast.

Goldast. *Constit. Imperial. tom. 3. fol. 333.* Cum igitur rem ipsam adhuc hodie habeamus, quare nomen idem usurpare nobis non liceret? Etenim à retentione rei ad retentionem nominis argumentum deducere non prohibemur, uti rectè docet Andr. Knichen. *Encyclop. Civit. Brunonic. cap. 1. n. 36. per l. à nullo. 4. C. de ferijs. fac. c. Chorepiscopi. 5. in fine, ibi gl. verb. nomen. dist. 68.* Jam dicta ex ipsius veri archivo sunt deprompta, & tamen plurimi quotidie in dubitationis avia se abripi patiuntur, quod videant Romam, caput mundi & gentium domitricem, Imperatoribus nostris sedem ac domicilium denegare, vel, (quod verius est) ut denegat, cogi. Verum, Prætoriam in viam revocati cogitent, non quid fiat, sed quid fieri debeat, inspiciendum esse. *l. fin. vers. Prator. ff. de J. & J. l. sed licet. 12. ff. de offic. præsid.* Deinde, *Die Stat Rom hat selbst Kayser Friedrichen/ als eine des Reichs Stat/ vor ihren Herren vnd Kayser erkennen/ wie davon schreibet Radevicus lib. 2. c. 21. teste Christ. Lehman Speyer. Chron. lib. 5. cap. 67. §. ferner vnd zum fünfften.* Præterea recolant, quod non locus, sed qualitas, rebus nomen impertire debeat. *l. urbana. 166. l. urbana. 198. ff. de V. S. l. si prædium. 16. C. de p. ad. & alijs reb. minor.* Tandem, sciant Imperium non Urbis, sed orbis circulo concludi: Carolumq; Magn. Imperio Germanorum sanguini immixto, Romam unâ in Germaniam transtulisse, ut Roma sit, ubi Imperator. Adeoq; Roma hodie est Viennæ, Pragæ, Noribergæ, aut ubi sacratissimo Imperatori libuerit. Ita Imperatores Orientis, Constantinopoli sedem suam habentes, non ed minus Imperatores Romanos se nominabant licet Impp. Occidentis id ægrè ferrent: uti videre est ex illis, quæ annotavit Alb. Krantz. *Saxon. lib. 6. c. 37.* Videantur Franc. Zoannett. *de Rom. Imper. n. 242. & seqq.* Nicol. Buvvinckh. apud Illustriff. Frider. Achill. Duc. Würtenb. *Consultat. de princip. provinc. Europ. Orat. pro German fol. 872.* Georg. Acac. Enenk. *de privileg. parent. & liber. privil. 20. cap. 3. n. 11. & seqq.* Bernh. Zieritz. *observat. ad Caroli-V. constit. crimin. proæm. verb. Roman. Imperator.* Herm. Kirchn. *de Republ. disp. 3. coroll. 9. lit. a.*

Q U A E S T. II.

AN Imperatori Romano-Germanico integrum sit, coronâ abjectâ, ad fortunam & conditionem humiliores remigrare?

Theodosius Adramytenus Imperator Orientis, Imperio cedens, monasticam vitam elegit, Egnat. & S. Aur. Victor. *append. apud*

B Dion

Dion. Gothofr. *Histor. antiq. lib. 4. in Theodosio III. fol. 473.* Diocletianus & Maximianus Imp. Occidentis, purpurâ uno die depositâ, privatam ad vitam se redixerunt. Benevenut. de Rambald. *lib. August. in Dioclet.* apud Marq. Freher. *Germ. rer. Script. to. 2. fol. 5.* Eutrop. *Histor. Rom. lib. 9. sub fin.* Imperator Romano-Germanicus Lotharius, Caroli I. ex filio Ludovico Pio nepos, renunciâs omnibus quæ habuit, Prumiense monasteriû ingressus, & Diaconus monachis effectus est. Lupold. Bebenb. *de Zelo Cathol. fidei veter. Princip. Germ. cap. 3. vers. Item Imperator.* Quod Carolus V. Imperiali dignitate relicta in Hispaniam tandem concesserit, ibiq; privatus vitam hanc cum morte commutaverit, nemo nescit. Hæc itaq; exempla utiq; comprobant, verâ esse regulam, quæ ita sonat: Dignitatum titulis & officiis quilibet renunciare potest, etiamsi ea sint summa. Theod. Reinking. *ad l. fin. n. 6. C. de edendo.* Succeditque meritò jam illud: Mutanda non sunt, quæ moribus utentium certam interpretationem semper habuerunt. *l. minime. 23. ff. de LL.* sed potiùs, quando rebus mortalium acerba non sunt, legis dignitate honestari debent. Imp. Leo Nov. 22. Præcipuè verò renunciationi locum relinqui convenit, quando Imperator propter morbi alicujus malignitatem, ætatisvè senium, quod etiam Cicerone teste, per se morbus est, oneri ferundo par ampliùs esse nequit. N. U. Augspurg *anno 1559. in princ.* Matth. Stephan. *de Jdicit. Imp. Rom. lib. 1. cap. 15. n. 22. cum seqq. & lib. 2. par. 1. cap. 1. n. 146. cum seqq.* Principi enim seni, fessamq; ætatem, & actos labores prætendenti, otium & solitudo sine invidiâ concedi; juveni verò, si se hominum oculis subtrahit, nisi nisi arrogantia id adscribi potest. Carol. Pafchal. *Axiom. polit. c. Taciti annal. lib. 3. verb. fessamque.*

Imperator autem renunciaturus, id observare debet, ut ne Romani Pontificis, sed Electorum Imperii in manus resignet; sciens, penes hos ut electionis faciendæ, ita etiam abdicationis recipiendæ jus residere: *arg. can. antepen. ibi gl. verb. renunciatur caus. 6. quest. 3. gl. c. quod in dubiis. 8. verb. in manum. exr. de renunciat.* Franc. Marc. *decis. au. quest. 629. n. 1. par. 1.* Insistere tenetur vestigiis Imp. Caroli V. qui optimus, optimo fanè exemplo hîc prævit; ceu manifestum facit Relatio Historico-Politica *de abdicatione S. R. I. & Regno um inde dependentium à Carolo V. Imp. factâ, extans apud Melch. Goldast, Polit. Imper. par. 7. per tot.*

Videantur Georg. Sigilm.
Seldus

Seldus *Consil.* oder bedenken an Kayser Ferdinanden wie desß Pappis Pij V. unbilligem anmassen zu begegnen sey. *quest. 2. §. Zum neunten wo die. cum §. seq. fol. 49. & §. Sonst aber meinem. cum seqq. fol. 61. & seqq.* Restaur. Castald. *de Imperas. quest. 103. n. 1. cum seqq.* Ludolph. Schrader. *tract. feud. par. 10. sect. 3. n. 173. cum seqq.* Gerl. Buxtorf. *Dissert. A. B. concl. 10. lit. c. & seqq.*

Q U A E S T. III.

AN potiùs Pontifici Romano, quam VIIviris Imperii conveniat, Imperatorem degenerem throno suo indignum pronunciare, & deturbare?

Olim Deo digni Pontifices pro Ecclesiasticâ pace suppliciter deprecari solebant; non quærentes, imo, animo nunquam concipientes, aliquos deponere. Autor incert. *de Vni. Eccles. conserv. §. hæc verba. vers. sic certè.* apud Marq. Freher. *German. rer. Script. rom. 1. fol. 157.* Successu temporis autem, hat der Römische Stul sich angemast/ das allein der Pappst vnd sonst niemandt/ einen Römischen Kayser/ gleich wie auch andere Christliche Könige / Ihres Kayserthums vnd Königreichs macht habe zu entsetzen. *c. ad Apostolica. 2. de sentent. & re judic. in 6. c. si Papa. 6. dist. 40.* Dagegen aber so halt ich doch dafür / wo sich jezund solcher Fall zutrüge / vnnnd der Pappst sich angeregter Gerechtigkeit anziehen wolte / würde man Ihme derselben / nach gelegenheit jenziger Zeit / nicht leichtlich wollen geständig sein / sondern vermeynen / das die Macht einen Römischen Kayser zu entsetzen allein den Ständen desß Reichs / oder aber den Churfürsten zugehörig; germanicè & germanè consulendo scribir Georg. Sigilm. Seldus *Consil.* oder bedenken an Kayser Ferdinanden / wie desß Pappis Pij V. unbilligem anmassen zu begegnen sey. *quest. 1. §. Zum sechs vnd zwanzigsten. edit. Francof. de anno 1612. fol. 40.* Etenim in omni eo, quod per electionem statuitur, hoc observatur, ut cujus est prima autoritas eligendi, ipse idem approbet, ac reprobet, vel ille, cui autoritatem hanc concessit. Marsil. de Menandr. *Defens. pac. par. 1. cap. 12. sub fin. fac. l. si quis. 12. in princ. ff. de legat. 3. l. ejus est. 3. l. nihil. 35. ff. de R. I.* Electores igitur, Ordinum reliquorum consilio tamen non rejecto, Imperatorem, si res ita poscat, exautorabunt. Jungantur, quæ dico *infr. concl. 6. lit. n.* Quod vero oggannire solent, Imperium

à Papa dépendre: proindeq; Imperatoris approbandi, & reprobandi arbitrium penes ipsum esse, vanum est, imo vanissimum. Imperatoris enim celsitudo est independens quò ad sui naturam, primò & supremò distincta à spirituali, à Deo immediate dependentiam suam habens. *c. duo sunt. 10. ibi gl. verb. auctoritas. dist. 96. Card. Cusan. de Concord. Cathol. lib. 3. cap. 5.* Die Kayserliche Gewalt hanget niet van dem Pais. Want vnse Herr Iesus Christus gaff Sent Peter ghe gewalt/ dan zo binden/ ind zo ontsbinden/ ouer mits pœnitentie ind absolueren zo geuen van sünden. He gaff eme niet/ dat he prouende verlenet/ off dat he Könynckrych/ Schlosse / ind Stede hedde / off dat he Keyser / off Könynge seide ind ontsede. Want hedde Christus Sent Peter de gewalt gegeuen / so hedde he vnd Sent Paulus billich den Keyser Nero affgeset/ der ein quatt schalck was/ ind verfolger der Christen. Ide h̄s ouch niet zo vermoyden/ das Constantinus I. off Otto I. off andere Keyseren/ alsus hoich hauen willen begiffen den Bischoff zo Rome / dat he se moege sezen/ off ontsenzen. Duch vynt man dat nyrgens geschreuen/ dat Christus Sent Peter/ off den andern Aposteln dat gegeuen haue / &c. Archigrammateus Reipubl. Colonienf. *Chron. Colon. in Ludovic. IV. Bav. pag. CCLVIII. b. apud Melch. Goldast. Rationali Constit. imperial. fol. 94.* Videantur Scutum quod Electores 6. Iulij anno 1337. Rhenosei condiderunt, & altero anno post, 8. Augusti Francofurti sanxerunt ac comprobauerunt apud Alb. de Rosare ad l. fin. C. de quadr. p. script. & Christ. Schman Speyer. *Chron. lib. 7. cap. 17.* Dant. Aligher. *de monarch. lib. 3. per tot.* Restaur. Castald. *de Imperat. quest. 81. per tot.* Joach. Cluten. *Syll. rer. quat. concl. 5. cum seq. & fasc. impiet. Thalm. Pontif. err. 5. cum seqq.* Christ. Schman cit. *Chron. lib. 5. cap. 68.*

TEXTUS.

Illustris Comes Palatinus Rheni S. R. I. Archidap. ad manus futuri Regis Romanorum in partibus Rheni, & in iure Franco-nico, ratione Principatus seu Comitatus Palatini privilegij, esse debet provisor Imperij.

CONCL. II.

○ Lim Augusto adhuc vivo (a) Cæsar sæpè creabatur. (b) Ho-

Hodie Imperio nec dum vacante (c) Rex Romanorum (d) subinde eligi solet, (e) atque etiam potest, (f) qui Imperatoris absentis aut impediti (g) Vicarius sit perpetuus, (h) & tandem demortui (i) successor indubitatus. (j) Quando autem Imperatorem abesse, Imperium vè vacare contingit, (l) & Rex Romanorum nullus habetur, (m) Archidapifer Imperii (n) per Sueviam, Franconiam, oramque Rhenanam, (o) ejus loco omnia gubernat. (p)

(a) AUGUSTUS, non ab augendo, sed augurio nomen trahens, Christ. Besold. *Politic. lib. 2. cap. 8. n. 25. v. 1.* ille dicebatur, qui pro tempore regnabat, & Imperatoris nomine, Senatu autore, condecorabatur. Restaur. Castald. *de Imperat. quest. 41. n. 2. & seqq.*

(b) CÆSAR designari atq; appellari solitus fuit, ut Imperatore mortuo in Imperio succederet. Illà autem designatione & appellatione hoc solum comprehendebatur, quod post Imperatorem viventem demum imperaturus foret, Regni administratione interim penitus interdicta; uti refert ex Spartiano & Eutropio Ludov. de Molina *de Hispanor. primogen. orig. & nat. lib. 3. cap. 6. n. 21.* Jungatur Gregor. Tholosan. *S. I. V. lib. 18. cap. 2. n. 19.* Hodie, qui summà Imperii majestate potitur, tam Imperator, quam Cæsar, audit. Bernhard. Zieritz *observat. ad Caroli V. Criminal. Constitut. proœm. verb. Roman. Imperator.* Amboque nomina à C. Jul. Cæsare Dictaturam perpetuam usurpante, & Monarchia Romanæ fundamina jaciente, profuunt. Gregor. Tholosan. *S. I. V. lib. 17. cap. 20. n. 3.* Christ. Schman Speyer. *Chron. lib. 1. cap. 9.*

(c) Modi, qui Imperium nostrum verè, vel quasi, vacare facere possunt, relati & enucleati sunt *supr. concl. 1. per tot.*

(d) REX ROMANORUM hoc loco mihi non est, qui olim ante Pontificis Romani coronationem hoc nomine, & post eandem demum Imperator appellabatur, vel Cæsar: sed qui Imperatore adhuc inter mortales versante, ab Electoribus creatur, ut eo absente vel impedito Imperii administrationem suscipiat, & tandem Imperatore hac vità emigrante, Imperator ipse existat. Talis in Gallia Delphinus, in Hispania Infans; in Anglia olim Dux Normanniæ, hodie Princeps Walliæ, salutatur. Dion. Gothofr. *ad l. et si. 7. lit. l. C. de malef. & mathemat. & cate. simil.* Bernh. Zieritz. *Observat. ad Caroli V. Criminal.*

constit. proem. Roman. Imperator. Thom. Smith. de Republ. Anglor. lib. 1. cap. 18. in pr.

(e) Ludovicus Pius, Caroli Magni filius, Otto I. II. & III. Henricus II. III. IV. V. & VI. Fridericus II. Wenceslaus, Maximilianus I. & II. Ferdinandus I. Rudolphus II. & Matthias. I. Augustis Imp. viventibus Imperii successores designati fuerunt, uti historiarum annales replicaturus, citra pulveris jactum, inveniet.

(f) Exempla eorum, quos modò enumeravi, quosque partim ante, partim post Auream Bullam conditam, creatos esse constat, id satis evincunt: *arg. l. minimè. 23. ff. de LL. l. precipimus. 32. §. fin. C. de appellat. & consulat. fac. c. pen. ibi gl. verb. coadjutorem. extr. de Cler. agrot. vel debilit. Eligi insuper potest, licet Imperator obloquatur, legitimis contradicendi rationibus non instructus: ceu docet Compactat. Imp. Rudolphi II. cum in Reg. Roman. Ratisb. eliger. §. cum primis. apud Melch. Goldast. *polit. imper. par. 12. tr. 1. Clarius Capitulat. Imp. moderni, quâ inter cætera & hæc continentur: Wir / desgleichen vnser Rinder / Erben vnd Nachkommen / sollen vnd wollen die gemelten Churfürsten / Ihre Nachkommen vnd Erben / zu jeglicher zeit / bey Ihrer freyen Wahl eines Römischen Königs / dieselbige / so oft sie es einem Kayser zu behüß / oder sonst dem Heiligen Römischen Reich nothwendig vnd nützlich befinden / auch bey lebens zeiten eines Römischen Kayfers / mit / oder wien derselbe auff angelegte Bitte der Churfürsten / ohne genugsame erhebliche Ursachen / geweigert werden solte / ohne einigen regierenden Kayfers consens, fürzunehmen: M. S. Capitulat. Imp. Ferdinandi II. cum Francofurti mensè Augusto anni 1619. Rex Rom. eligeret. §. Vnd insonderheit. 30.**

(g) Electio sola, Regi Romanorum in specie sic dicto, administrationem actu non concedit: sed Imperatoris absentia aut impedimentum etiam requiritur. Hinc in Reecessib. Imperii frequens illa locutio, *wir oder in vnserm abwesen Römischer König. Rectè: etenim ad id, quod sub certâ qualitate vel cõditione alicui defertur, non pervenitur, nisi qualitas, sub qua delatum est, verificetur. l. si cognatis. 19. ff. de reb. d. b. Joan. Harpr. ad pr. n. 20. Instit. qui testam. tutor. dari poss. Faciunt huc quæ tradit Ludov. de Molina de Hispan. primogen. orig. & nat. lib. 3. cap. 6. n. 22.*

Uni.

(h) Universalis scilicet, cujus potestas non angustiiori limite, quàm ipsius Imperatoris circumscribitur, quique successionis spem radicatum habet. Pertinet huc differentia inter Principum Vicarios observandâ, de quâ post Alexandr. Thom. Michaël. *de SS. Caf. Majest. juridict. concl. 29. lit. c. Rob. Maranta de Ord. judicior. par. 4. judic. dist. 5. n. 6. & seqq.*

Aliàs autem reperiuntur etiam Imperii Vicarii particulares sive locales, qui in ditionibus suis Imperatoris vice esse, omniaq; peragere cupiunt. Nec omnino perperam. Quemcunque enim Imperator Imperii Vicarium facit, huic ipsi illis in locis, quæ is possidet, ut dominus, censetur tribuere omnia jura, & insignia summæ, hoc est, Regiæ & Imperatoriæ potestatis; exceptâ appellatione Regiæ & Augustiæ, tum veneratione & fide erga Regem & Imperatorem; & perpetuo fœdere Regni & Imperii. Carol. Paschal. *Coronar. lib. 10. cap. 9. sub. fin.* Talis est Rex Hispaniæ in Italiâ universâ, si vera memorat Joann. Bodin. *de Repub. lib. 1. cap. 9.* Tales quoq; sunt, aut ad minimum se tales esse prætendunt, Dux Mediolani, Sabaudix, Mantuæ, Montisferrati, Mutinæ & Rheggii; & Delphinus in Regno Arelatenfi. Gerl. Buxtorf. *Dissertat. A. B. concl. 53. per tot.* Effectus Vicariatuum horum hic est, quod pristina Imperatoria potestas fermè intra Germaniæ fines sit contracta. Carol. Paschal. *Co onar. lib. 9. cap. 20. sub. fin.* Idq; Pontificis Romani arrogantia & iniquitate, uti Imperii Vice-Cancellarii verba, huc transcripta docent, & ita sonant: *Der Stul zu Rom gibt für / wann das Reich durch absterben eines Römischen Kayfers / oder sonst verledigt / so stehe die verwalting desselben dem Bapst zu / darauß dann erfolget / das vor zeiten / als Kayser Ludwig der vierdte seines Kayserthumbs von dem Bapst vermeinter weise entsetzt / seind die fürnehmsten Stât in Italia durch Bapst Benedictum XII. vnd Clementem VI. in krafft solcher angemasten administration erslichen Vicariis vnd Statthaltern befohlen / vnd enlich dadurch dem Heiligen Reiche schändlicher weise entzogen worden. Georg. Sigism. Seld. *Consl. oder bedenken / an Kayser Ferdinanden / wie des Bapsts Pij V. vnbilligen anmassen zu begeben sey: quest. 1. §. Zum sieben vnd zwanzigsten vnd letzten. edit. Francofurt. de anno 1612. fol. 40. & seqq.**

Præterea non desunt, qui adstruere conantur, Principes Germaniæ in Principatibus suis Vicarios tales etiam esse. Cum per.

per sit eritum, Quod Princeps, Comes, Baro, Civitasq; Imperii, tantum in suo territorio, quantum Imperator in Imperio universo, possit. Verum, quatenus hæc theorica vero consonet, eleganter declarat Theod. Reinking. *de Regim. Secul. & Eccles. lib. 1. cl. 5. cap. 6. per tot. Jungatur Regn. Sixtin. de Regalib. lib. 1. cap. 4 n. 21.*

(i) Renunciationis & Exautorationis casus hic quoq; referri volunt atq; debent. Mortis autem mentio jure optimo præcipua fuit; quod hic casus ἐπὶ τὸ πλείον, id est, ut plurimum, reliqui verò ἐκ παροξυ, id est, ex inopinato accidant: uti loquitur Jctus Pomponius *l. jura. 3. ff. de LL.*

(f) Quod luculenter & sufficienter probat R. A. Augspurg *de anno 1559. in princip. ibi: Uns als hic bevor erwehretem / bestättigetem &c. R. A. Augspurg de anno 1566. in p. inc. ibi: das wir gleich als bald nach tödtlichem Abgange &c.* Existit autem tunc ipso jure Imperator, non fit: a. g. l. *in suis. 14. ff. de suis & legit. im. heredib.* hoc est, quasi exoritur, qui jam antea fuit, sed quodammodo latuit: per ea, quæ scribit Hub. Giphian. *ad §. ext. aneis. 5. in pr. Inst. de hered. qual. & different.*

Et hinc est, quod in Comitibus Ratisbonæ anno 1576. coactis, eo ipse instanti, quo Imp. Maximiliani II. obitus, & ex hac vita abitus, innotuit; inscriptio ædium, in quas Rudolphus II. pro tempore Rex Romanorum diverterat, his verbis concepta: Röm. Königl. Mayt. expuncta, & Röm. Kayf. Mayt. reposita fuerit: uti refert Tob. Paurmeist. *de Jdist. Imp. Rom. lib. 2. cap. 5. n. 3.*

(l) Pontifex Romanus (qui nec Deus est, nec homo, sed inter utrumque, quemadmodum adulatoriè ineptiunt Conr. Lancell. *de jure publ. personar. lib. 2. §. 1. q. 1. vers. Pontific. n. 2. Mich. Ullcurrun. de Regim. mundi pa. 2. q. 1. n. 69.*) Imperii vacantis administrationem ad se devolvi putat. c. licet. 10. ex. r. *de foro compet. Clem. pastoralis. 2. de sent. & e judic. Extravag. si fra rum.* Verum, jam dicenda probatum dabunt, quod verè putet, hoc est, omni genere erret; juxta interpretationem Corn. Fronton. *de disse. ent. voc. §. qui putant.*

(m) Neque simpliciter & absolutè necessarium est, ut, antequam Imperator mortalis corporis sarcinam deponat, aut renunciat, aut degradetur, Rex Romanorum semper eligatur.

(n) Germanicus textus habet, des Heiligen Reichs Erseruchses Olim Supremum S. R. I. Dapiferum in titulis suis se inscripsit, annotante Marq. Freher. *Origin. Palatin. cap. 15. §. ab eo igitur.* Necessè autem

autem fuit, hæc verba, Specificæ differentia loco, adicere, ut constare posset, quis ex Comitibus Palatinis Rheni pluribus hac administrationis prerogativâ radiare deberet. Nam demonstratio plerunque vice nominis fungitur. *l. certum. 6. ff. de reb. credit. l. nominatim. 34. in pr. ff. de condit. & demonstrat.* Ejusq; nomen nomino, quem ita describo, ut ea descriptio conveniat, præter ipsum, nemini. Carol. Paschal. *Axiom. politic. ex C. Taciti annal. lib. 1. ve. b. ut qui.*

(o) Ita Joann. Sleidan. *Comment. de statu Relig. & Reip. sub Carolo V. Cas. lib. 1. edit. Argentin. de anno M. D. LV. fol. 16. a.* In tractu Rhenensi, & Francia Orientali, Sueviâque universâ. Marq. Freher. *Origin. Palatin. cap. 15. §. & de vicariatu.* Germanica textus nostri versio sic reddit, In Landen am Rhein/ in Schwaben vnd Francken. Majus momentum latet in hisce latini textus verbis: *In partibus Rheni, & Suevia, & in jure Franconico:* quæ retinuit Petr. de Andlo *de Imper. Rom. lib. 2. cap. 10.* Inter illa vero præ reliquis, hæc, *in jure Franconico,* mysterium (ut loqui solent) implicat & innuunt, Provincias quoque illas, quæ extra Francia limites positæ sunt, si modo Franconico jure utantur, Palatini hujus Vicariatus esse suppositas. Ubi notandum, quod Teutonicum Imperium olim duplici jure, Franconico, puta & Saxonico fuerit gubernatum: uti dico *infr. concl. 5. lit. m.*

(p) Textus hoc modo: *Ad manus futuri Regis Romanorum esse debet Provisor Imperij:* Germanicus verò ita. Soll an stat eines Römischen Königs ein Berweser vnd Pfleger des Reichs sein. Quibus verbis meliùs respondent illa *vice & nomine Sacri Imperij. concl. seq.* Certum enim est, quod sacræ cognitionis habeat potestatem, & judicationis Imperatoris repræsentet reverentiam: uti inferius dicetur. Quæstiones huc refero subsequentes.

Q U A E S T. I.

AN VII viri Regem Romanorum creaturi, cujatem se ferat, inquirere, & solum Germanorum sanguine cretum acceptare debeant?

Unis Germanis, quasi verum nobilitatis germen dictis, juxta *gl. c. 1. verb. Germanos. dist. 34.* inter Christianos omnes Imperium mundi à divinâ providentiâ traditum esse verè scribit Joann. Naucler.

Chronograph. gener. 24. vol. 2. fol. 630. Quare itaque cum vate & Psalte regio non licebit exclamare: *Non fecit taliter omni nationi.* Pf. 147. vers. 20. Germani autem Imperialem dignitatem ad eò sibi devinxerunt, ut hæc jam inter Imperii fundamentales sit leges: *Ne quis exterus, & non Germanus in Imperatorem eligatur:* Attico teste Illustriss. Franc. Carolo Duce Saxon. apud Illustriss. Frider. Duc. Würtenb. *Consultat. de Princip. provinc. Europ. Orat. pro German. fol. 113. lin. 8. & seqq.*

Non equidem defunt, qui non tantum opinantur, sed etiam scriptis vulgare ausi fuerunt, Regem Franciæ, & quidem ex reliquis nationibus solum, Imperiali dignitate, non minus, quam Germaniæ Magnatem aliquem condecorari posse; propter Carolum Magn. qui Rex Galliæ & de Alemanniâ fuit: quorum in numero reperitur Franc. Marc. *aurear. decis. quest. 940. n. 10. par. 1.* Verùm Franciscum Marcum, & reliquos idem opinantes atq; docentes frustra esse, & Romano-Germanici Imperii leges ignorasse, Serenissimus Albertus Archiepiscopus Moguntinus Germaniæque Archicapellanus, qui omnium optimè hujus rei cognitionem habuit, edocet. Etenim Francisci Galliarum Regis, Imperium efflictim ambientis, electionem dissuasurus, inter cætera, hæc quoque aperto corde & ore prolocutus fuit: *Ad Gallum quod attinet, legibus nostris & jurejurando nos arbitror impediri, quibus cautum est, ne decus hoc imperii transferatur ad externos: quin autem peregrinus ille sit Princeps, nulli dubium esse puto,* uti est apud Sleidanum Germanicarum rerum Protonotarium solertissimum, loco in fine hujus quæstionis intimando. Sciendum autem est, quod Electores Imperatore Carolo IV. qui id disertè non caverat, jam vivis erepto, se ipsos jurisjurandi religione ad id obstrinxerint, quemadmodum refert Joann. Bodin. *de Republ. lib. 5. cap. 5.* Prudenter sanè, & legi divinæ maximè congruenter. Deuteron. 17. v. 14. & seq. *fac. c. 1. vers. eligatur. ibi gl. verb. g. enio. dist. 23.*

Hoc loco non hebeti crenâ scientiæ tabulis inscribi debet, quod nomenclatura GERMANI hac in materiâ latiore significationem admittat, ita ut ille etiam Germanus dicatur & habeatur, qui avo Germano adhuc supersitite extra Germaniæ terminos spiritum haurire & cælum hoc adspicere cœpit. Filius enim patris, & nepos avi paterni originem sequi solet l. 1. §. *qui ex duobus.*

2. l.

2. l. *assumptio. 6. ff. ad municipal. & de incol. l. filios. 3. C. de municip. & originar. lib. 10.* Generos, Baro Hohenecc. *de Privileg. parent. & liberor. privil. 3. cap. 1. n. 7. & 33.* Semen itaque, non etiam venter hic in considerationem venit, quemadmodum loquitur Imperator Novell. 162. *cap. fin.* Videantur Joann. Sleidan. *Comment. de statu Relig. & Reip. sub Carolo V. Cas. lib. 1. edit. Argent. de anno M. D. LV. fol. 11. & seqq.* Hennig. Gôden. *conf. 1. per tot.* Rest. Castald. *de Imperat. quest. 7. per tot.* Petr. Heig. *jur. Civil. & Saxon. quest. 5. per tot. par. 1.* Contr. Lancell. *de jure publ. personar. libr. 1. cap. 1. §. 2. quest. 3. per tot.* Sim. Pistor. *conf. 1. n. 1. & seqq.*

Q U A E S T. II.

AN Imperatore absente vel impedito, Rex Romanorum ordinariam potestatem habeat atque exerceat?

REGEM ROMANORUM Imperatoris Imperique Vicarium perpetuum appellari, jam antè dictum fuit. Sed vices agentium mos est, sic aliorum voluntatibus obedire, ut suas non habeant dignitates. Splendent mutuato lumine, nituntur viribus alienis, & quædam imago in illis videtur esse veritatis, qui proprii non habent jura fulgoris: quemadmodum Rex Theodoricus Gothus loquitur *constit. 151.* apud Melch. Goldast. *Constit. Imperial. tom. 3. fol. 77.* Quæ sanè verba ordinariam potestatem denegare videntur. Verùm, cum reverà à lege habeat, quicquid habet, ordinaria potestas ei abjudicari non potest. Probat id locutio hæc *Im Namen Ihrer Kay. Mayest. vnd für vns selbst / quam Recel. sus Imperiales lecturiens vel sexcenties inveniet. N. A. Spener de anno 1542. §. So hat dem allen nach. N. A. Augspurg de anno 1555. §. Sehen demnach. §. Wir sehen ordnen. §. Vnd sollen in oberseh. ten. & passim.* Hinc est, quod æquè ac Imperator de Imperialibus Civitatibus scribit, *Unser vnd des Heiligen Reichs Städte. N. A. Regenspurg de anno 1577. §. So haben wir vns.* Quod Judicem Camerae Spirensis nominare ac constituere queat. *Ordinat. Cam. par. 1. tit. 1. §. Rembsich.* Quod Imperatore adhuc vivo Caput Imperii audiat. *N. A. Augspurg de anno 1555. §. vnd im fall da die.*

C 2 Hoc

Hoc verò alternativè, non copulativè est accipiendum, ita ut Imperatore absente vel impedito Caput sit; ne Imperium quod uniceps esse debet, biceps, & consequenter monstruosum, efficiatur, ut rectè etiam monet Theod. Neinsing. *de Regim. Secul. & Eccles. lib. 1. cl. 3. quest. 14. n. 47.* Vicarij nomen quod attinet (ut hoc quoque expeditur) referri huc possunt verba Regis Theodorici *alleg. constit. 151. de Vicario Urbis Romæ* ita loquentis: Tu Vicarius diceris, & tua privilegia non relinquis, quando propria est jurisdictio, quæ datur à Principe. Videantur Accurs. *in l. more. §. verb. alieno. ff. de Jdct. omn. judic.* Lup. Bebenb. *de jurib. Regni & Imp. Rom. cap. 11. per tot.* Joach. Cluten. *Syll. rer. quot. concl. 23. lit. e.* Tob. Paurmeist. *de Jdct. Imp. Rom. lib. 2. cap. 5. n. 5. & seqq.* Adr. Gilman. *Symphor. votor. Camer. to. 1. par. 3. vo. 8. n. 10. & seqq.* Regn. Sixtin. *de Regalib. lib. 1. cap. 4. n. 9. & seqq.*

Q U A E S T. III.

AN Imperatore transalpizante, Archidapifero Imperii, in locis adsignatis, administratio debeatur?

S. Augustinus populum alicubi monet, ut ne rideat sacerdotes minùs grammaticè loquentes. Ego utiq; etiam necesse habeo lectorem rogare, ut ne rideat me, occasione sic ferente verbo parum latino, latinà in oratione utentem: sed sciat, apud veteres Germanicarum rerum scriptores *Transalpizare*, pro trans Alpes proficisci, usitatè poni; teste Contr. Rittershus *Parisi. jur. feudal. libr. 2. cap. 1. quest. 36.* Verum ad rem. Verissima & decisiva propositæ quæstionis responsio depromi potest ex Ordinatione quadam antiqua de Officio Comitis Palatini, inter cætera & hæc habente: *Si Regiam Majestatem, sive in exercitu, sive aliter extra Regnum agere contingat, Comes Palatinus ex officio debet in Regno semper esse Locumtenens &c.* Dicta Ordinatio integrali legi potest apud Melch. Goldast *Constitut. Imperial. to. 3. fol. 403.* Deinde Diploma, quo Rupertus Cæsar, iter in Italiam suscepturus Ludovico filio suo gubernationem commendat, idem, & quidem apertius, loquitur. Extat hoc & videri potest apud Marq. Freher. *Not. ad Petr. de Andlo de Imp. Rom. lib. 2. cap. 10. verb. Comitatus sui privilegio. fol. 191. b. & seqq.* Tandem loculentissimè hoc idem demonstrat Imp. Caroli V. Confirmation

mation yber des Pfalzgraven Vicariat. Ampt im Heiligen Römischen Reich/mit einverleibten Constitutionen Caroli IV. vnd Maximil. II. apud Melch. Goldast. in *Reichs Satzungen tom. 1. fol. 241.* Veritati quidem conforme est, quod modò nominatus Carolus V. Germaniam aliquandiu relicturus Ferdinandum fratrem Vicarium, Regimentumq; ex illustribus aliquot personis collectum, instituerit & constituerit. *Ordnung des Regiments auff dem Reichstage zu Wormbs de anno 1521.* Verùm, ut ibidem dicitur §. *Vnd anfanglich.* id factum fuit, mit zeitigem Raht/willen vnd annehmen der Churfürsten/ Fürsten/ Graven/ Freyherrn/ Herrn vnd Ständte &c. Et ita etiam sciente atque volente Imperii Archidapifero, qui pati & concedere potuit; ut alius jure suo, quasi commodatò uteretur, *arg. l. pen. C. de pact. Imo,* quod magis urget, Imperator tam Comiti Palatino Rheni, quam Saxonix Duci Principibus Electoribus reversalibus scriptis seorsim cavet ac promittit, ipsorum Vicariatus privilegiis Regimine illo nihil præjudicii generatum iri: quod docent Caroli V. Constitutiones yber das Statthalter-Ampt im Heiligen Reiche/das solches an des Pfalzgraven/vnd Churfürsten in Sachsen Vicariat-Ampt vnnachtheilig sey: apud Melch. Goldast. in *Reichs Satzungen. to. 1. fol. 243.* Videantur Nicol. Rucker. inter Cl. Cantuun. *conf. 14. n. 2. & seqq. ibidem Flor. de Venning. conf. 16. n. 22. & seqq.* Marq. Freher. *Origin. Palatin. cap. 15. §. & de vicariatu.* Gerl. Buxtorf. *Dissertat. A. B. concl. 54. lit. c. & d.* Bened. Carpzov. *de Capitulat. Casar. cap. 11. n. 10. & seqq.*

T E X T U S.

Cum potestate judicis exercendi, & ad beneficia Ecclesiastica presentandi, recolligendi redditus, & proventus, & investendi de feudis, juramenta fidelitatis, vice & nomine Sacri Imperii recipiendi: qua tamen per Regem Romanor. postea electum, suo tempore, omnia innovari, & de novo sibi ipsa juramenta præstari debebunt.

C O N C L. III.

INterregno incidente (a) Archidapifer Imperii suum

C 3 — intra

intra tractum (b) vice sacra omnia peragit, (c) quæ ad rerum juriumq; Imperii administrationem pertinere possunt: (d) in reliquis nihil agit. (e) Quæcunq; autem interea temporis legitime gesta reperiuntur, (f) Imperator novè electus innovat, (g) simulq; rata esse jubet. (h)

(a) Imperio vacante, ut suprâ locuti sumus. INTERREGNUM autem dicitur illud spatium temporis, quò usque in demortui locum alius ordinetur. Pomp. Felt. *de verb signific. lit. 1.* Habetque locum in Principatu electivo, sicuti Tutela in successorio. Christ. Besold. *synop. doct. polis. lib. 1. cap. 6. n. 26.* Quia verò suis incommodis, tam hæc, quam illud scaterere solet, utrinque cautione providâ opus est. Hic, ut ne Regno legitimus heres denudetur. Illic, ut ne anarchia, Reip. interitum accelerare sciens, emergat. Bone Deus! quàm plurimi, etiam lumine cassi, adhuc tamen lugent, quòd eorum in tutelam deciderint, qui tollitores, quam tutores, sieber Gerhaber/ als Gerhaber esse maluerunt; Paul. Matth. Wehner. *pract. observ. lit. G. verb. Gerhaber.* quiq; improbâ dominandi libidine stimulat, & animam & ditionem ipsis eripere haut expalluerunt. Historicorum in sylvam te proripito, & exempla quasi sturnatim obviabunt. Aliquot inde accepta exhibet, Mart. Mager. *de Advocat. arm. cap. 1. n. 331. & seqq.* Suo etiam more & modo Interregnum, quod Imp. Friderici II. obitus Imperio nostro dedit, & rotos sedecim, vel octodecim, vel tres & viginti, vel etiâ octo & viginti annos duravit (adeo varius & vagus Chronographorû calculus hic reperitur, indice Christ. Schman Spreyer. *Chron. lib. 5. cap. 95.*) eidem interitum minitari, & sepulchrum parare visum fuit: ut Germaniam, tunc temporis, inter tot capita, sine capite fuisse, non minus verè quam eleganter dicat Illustriss. Joachim. Ernest. Heres Norvveg. apud Illustriss. Frider. Achill. Duc. Würtenb. *Consultat. de Princip. pro vinc. Europ. Orat. pro Gall. fol. 184. sub fin.* Hodie autem tale quid evenire vix poterit. Etenim Vicarii certi & optimi, lege publicâ administrationem confirmatam habent, ut totus hic titulus noster indicium facit. Tum sanctione eadem cautum est, ut Archiepiscopus Moguntinus, ubi primùm rescivit Imperium vacare, Electoribus cæteris illic id denunciet; diemq; constituat, ut intra tertium mensem Francofurti præsto sint ipsi, vel ipsorum Legati cum plenis mandatis, novi Cæsaris eligendi causâ. Quod si Moguntinus negligat, Collegæ cæteri nihilo secius intra tempus illud convenire, neq; priùs illinc discedere debent,

debent, quàm creato Cæsare. Si verò res ultra tricesimum diem differatur, omnibus aliis cibariis detractis, pane & aquâ saturari debent. A. B. *tit. 1. & seq. per tot.*

(b) Definitum, suisq; limitibus distinctum *supr. concl. 2. lit. o.* Extra eundem nihil juris sibi arrogare potest: hæc enim sibi invicem opponuntur. l. 1. §. sive autem. 14. ff. *de aqua cottid. & est.* Paul. Matth. Wehner. *pract. observ. lit. A. verb. Nufferhat.* Deinde Magistratus extra provinciam suam pro privato habetur. l. fin. ff. *de Jdct. omn. judic. l. pupillus. 239. §. pen. ff. de V. S. Clement. quamvis. de foro compet.* Andr. Gaill. *pract. obs. 2. n. 2. lib. 1. Idem de P P lib. 1. cap. 16 n. 28.*

(c) Quemadmodum Episcopalis autoritas per Vicarium ejus repræsentatur. Joan Paul. Lancell. *Instit. jur. can. lib. 1. tit. 15. in pr.* Ita Comes Palatinus Rheni sacre cognitionis habet potestatem, & jurisdictionis Imperatoris repræsentat reverentiam, juxta l. 1. *ibi gl. verb. reverentiam.* C. *de offic. vicar.* Imperatoris vicem in omnibus, & per omnia sustinet Matth. Steph. *de Jdct. lib. 2. par. 1. cap. 1. n. 160.* Henr. Bocer. *de jure & comm. senior. lib. 1. cap. 3. n. 24.* Omnis jurisdictio & superioritas penes eum residet. Flor. de Venning. *inter Cl. Cantuunc. conf. 16. n. 22. & 26.* Omnia rectè dicuntur. Etenim præter ea, quæ textus noster hic enumerat, licitum ei est, postulantem, in Cæsaream Sacriq; Imperii protectionem suscipere, das einer in des Heiligen Reichs Schus vnd Schirm sey, Mart. Mager. *de Advocat. arm. cap. 9. n. 712. & seqq.* Licitum ei est, naturales, manseros, bastardos, etiam ex damnato & illicito coitu procreatos, natalibus restituere: ferias & nundinas instituere: mente captis, illisq; qui suam in tutelam nondum venerunt, tutores, & curatores præficere: Notarios publicos creare, eosq; de tabellionatus officio, per pennam & calamum, ut moris est, investire: nec non sexcenta alia, & enumeratis longè nobiliora, quæ singula continentur diplomate Ruperti Regis Romanor. apud Marq. Freher. *jam supra allegato loco.* Illud notatu condignum videtur, quod Elector hicce, eo etiâ tempore, quo Vicarius nō est, non tantum Nobiles, sed Comites quoq; creandi privilegio gaudeat. Marq. Freher. *Nor. ad Petr. de Andlo de Imp. Rom. lib. 2. cap. 11. verb. Princeps etiam Joach. Cluten. Syll. rer. quot. concl. 24. lit. l. vers. non minima.*

(d) Administratio hæc in conservando & acquirendo consistit, non etiam in minuendo, ut subsequenter manifestabunt Et quî Vicario minuere liceret? Rex ipse quâtū ad boni publici procuracionē atinet:

attinet, ferè idem est, qui pater cum uxore & liberis, tutor cum pupillo, curator cum adolescente, gubernator cum vectoribus onusta nave, pastor cum grege, Imperator cum exercitu: quorum nemo fidei suæ concreditos ut vendere, donare & alienare potest; sic nec Rex populum & provincias: post Fr. Hotoman. Georg. Kölderer apud Illustriss. Frider. Achill. Duc. Württenb. *Consultat. de Princip. provinc. Europ. Orat. cont. Ital. fol. 781. lin. 13. & seqq.*

(e) Nullius est momenti, sive non valet quod agitur, & nulli inde vel lucrum vel damnum contingit. *pr. Instit. qui & quib. ex caus. manumitt. non poss. l. sed & si quid. 25. §. questionis. 3. cum §. seq. ff. de usufr. & quemadm. quis utat. fruat. l. si mulier. 21. §. si meru. 4. ff. quod mer. causa gest. erit. l. si debitor. 2. ff. de pignor. act.* Ita enim in jure, phrasis hæc, innumerabilibus locis accipitur. Hub. Giphani. *ad §. fin. verb. nihil agitur. Instit. de usufr.*

(f) Illegitimè gesta meritò reprobantur. Paria namq; sunt, profus nihil facere, & aliquid, quod jure subsistere nequit facere. *arg. l. quotiens. 6. ff. qui satisd. cogant. l. qui satisdare. 3. ff. de fidejussor. & mandat. l. si se non obtulit. 4. §. condemnatum. 6. ff. de re judic. & de effect. sen. ent.*

(g) Approbando, non reprobando, ut mox sequetur. **INNOVARE** autem, **ERNEWERN**, propriè est rem denuò seu de novo tractandam suscipere. **CONFIRMARE** Vestigare est autoritate & assensu suo, quod jam peractum est, stabilire: maximèq; superiori competit. **RATIFICARE** Annehmen/ Bewilligen/ Belieben/ est quod alius fecit, approbare: & hoc cuilibet licet, cui suo remigio rem gerere licet. Verùm hæc differentiæ plerunq; non attenduntur, sed unū pro alio usurpatur, Mod. Pistor. *conf. 38. vol. 1.*

(h) Quo de faciendo, per jusjurandum fidem dat, quando eligitur, ut est inter leges Imp. Carolo V. præscriptas, apud Joan. Sleidan. *Comment. de statu. Relig. & Reip. sub Carolo V. Cæs. lib. 1. edit. Argent. de anno M. D. LV. fol. 16. a. & seqq.* Obligat. des erwählten Römischen Königs und Kaisers gegen den sieben Churfürsten und dem Heiligen Reich zu Brannfurt in der Wahl / und zu Nach auff der Erönnunge/ *art. 27. apud Melch. Goldast. in Reichs Satzungen par. 1. fol. 249. M. S. Capitulat. Imp. Ferdinandi II. cum Francofurti Rex Roman. anno 1619. eligeret. §. So sollen und wollen wir auch 31. Et ita usu observari revelat Confirmat. Caroli V. über die handlung Pfalsgraven Ludewigs / so er als Vicari des Reichs gethan hat: apud Melch. Goldast.*

Goldast. *d. lo. par. 1. fol. 242.* Dixi, Imperatorem jurejurando ad id obstringi. In Capitulationibus enim passim sub finem hæc leguntur verba: Alles vnd jedes besonder / wie obstehet / haben wir obgedachter Römischer König/ den gedachten Churfürsten geredet/ versprochen/ vnd bey vnsern Königlichen Ehren/ Würden vnd Worten im Namen der Warheit zugesaget: Thun dasselbe auch hiemit / vnd in krafft dieses Bricffes; Inmassen wir dann das mit einem seiblichen Nyde zu Gott/ vnd auff das Heilige Evangelium schwören/ dasselbe stet / fest vnd vnderbrochen zu halten &c. Accedit, quod hæc clausulæ à Principibus, bey meinen Fürstlichen; à Comitibus, bey meinen Grävlichen; à Nobilibus, bey meinen Adeltichen; ab aliis in dignitate constitutis, vel fide dignis viris, bey meinen Christlichen Ehren / bey meinem guten Clauben/ Trawen vnd Würden; item an Nyds stat; & à mulieribus, bey meinen Frävlichen Ehren; prolata, instrumentisq; insertæ, ex communi omnium probatorum Jctorum ac Practicorum opinione, hodiè vim juramenti veri importent; utut circa pœnam aliàs differant. *c. ad aures. 3. extr. de ijs qua met. causa sunt. c. pervenit. 2. ibi gl. verb. religionem. extr. de fidejussor. Flor. de Venning. inter Cl. Cantuar. conf. 16. n. 31. & seqq. Andr. Gail. pract. obs. 59. n. 1. & seqq. lib. 2. Joach. Mynsing. singul. obs. 17. ibi Arn. Reyger. addition. cent. 1. Paul. Matth. Wehner. pract. obs. lit. B. verb. Bey Glauben vnd Trawen. Andr. Knichen. de Saxon. non pro voc. jure & privileg. verb. Jus. cap. 4. n. 79. & seqq.* Quæstiones huè refero subsequentes.

QUÆST. I.

AN Imperii Provisor illum etiam, qui aliam, quam recipiens, religionem profiteretur, interregni tempore ad præbendam præsentare queat?

JUS PATRONATUS, quod potissimum dotatione, constructione & fundatione ad aliquem pervenire solet, juxta versiculum

Patronum faciunt dos, edificatio, fundus:

nihil est aliud, quam potestas præsentandi instituendum ad beneficium vacans. *gl. can. pia mentis, 26. verb. pia mentis. caus. 16. quest. 7. Joan. Paul. Lancell. Instit. jur. Can. lib. 1. tit. 28. per tot.* Unde Episcopus, Superiorvè Episcopali jure gaudens, à Patrono nominatum, sive, ut lo-

D quantur,

quuntur, præsentatum instituire tenetur. *c. quod autem. §. c. pastoralis. 29. extr. de iure patronat. cum similib.* Idoneus autem censetur, qui in Ecclesia servire potest & vult. *c. super. 35. extra. de præbend. & dignitat.* Qualis est, ex legitimo matrimonio natus, aut legitimatus, aut dispensatus, scientiâ sufficienti, juxta qualitatem beneficij, ornatus: post Canonici iuris textus Greg. Tholos. *partit. jur. Canon. lib. 1. tit. 28. cap. 17. n. 1. ibid. gl. lit. e. cum seqq.* Franc. Duaren. *de Sacris Eccles. minister. & benef. lib. 4. cap. 1. & seqq.* Breviter, idoneus dicitur, qui recipientis celsuram sustinere potest, & ab eodem pro idoneo reputatur. *titt. de Institur. & iure patronat. passim.* Quia verò recipiens illum, qui alio, quâ ipse, religionis cultu Deum veneratur, capacem & idoneum vix iudicaturus est, sequetur, quod non alius, quam eandem cum ipso religionem amplectens præsentari queat. Theod. Reinking *de Regim. Secul. & Eccles. lib. 3. cl. 1. cap. 9. n. 22.* Ad hypothesein thesin hanc transferre lubet. Germanorum haut ullus ignorare potest, imo nec debet *arg. l. fin. §. Servius. 43. ibi: turpe esse & c. ff. de O. I. Imperatoris, Ordinū* quæ Imperii conventionem solenni effectum atq; cautum esse, ut Imperium Romano - Germanicum solummodo duarum diversarum religionum professores toleret, foveat, defendat. Illos puta, qui Pontificis Romani vel os, vel pectus, vel humerum, vel brachia, vel genua, vel pedes osculo lubentis oris osculentur. Etenim, in his septem corporis partibus, Papa, pro diversitate personarum, osculum recipit; uti refert ex Innocentio Rest. Castald. *de Imperat. quest. 64. n. 7.* Deinde illos, qui symbolum à quibusdam Germaniæ Ecclesiis conscriptum, & Imp. Carolo V. Augustanis in Comitibus 25. Junii anno 1530. exhibitum Prophetis nec non Apostolicis scriptis conforme esse profitentur & propugnant.

Conventio autem isthæc non est nuda, sed amicta, imò circumvallata clausulis admodum salutariibus: veteris scilicet iuris correctione, noviq; constitutione, omnium beneficiorum renunciatione, & severissimâ pœnæ stipulatione, sub assèveratione religiosâ. Cum igitur necesse sit pullulare ex his obligationem, hunc vel illum in religionis suæ exercitio, quocunque sub prætextu, turbari & inquietari prohibentem: prono quasi alveo inde fluit, quod Imperii Vicario, Episcopo Pontificio, non nisi Pontificium; Augustanæ autem confessioni addicto, non nisi etiam talem, interregni tempore præsentare liceat. Secus ubi facit, per sinuosos anfractus iter aperire & pervenire tentat,

quod consularis via ducere nequit: quod tamen fieri non debet *arg. l. quæ sub conditione 8. §. sed si. 5. ibi gl. verb. ne alia. ff. de condit. institur. l. fin. ibi Gothofr. lit. n. C. si mancip. ita venier. ne proffit. c. un. de Cleric. conjugat. in 6. c. quod una. 84. de R. I. in 6.* Illud hic addo, quod Generosissimus Baro Lazarus von Schwendi generosè & prudenter judicaverit: Pacem Religiosam Ecclesiasticis, Ecclesiasticorumque bonorum securitati plus, quam religionem reformatam sectantibus commodare atque prodesse: Bedenken an Kayser Maximilian. II. von Regierung des Heiligen Römischen Reichs / vnd Freystellung der Religion. n. 21. edit. Francof. de anno 1612. fol. 126. & seq. Videantur Georg. Schönborn *Polit. lib. 4. cap. 6.* Petr. Frider. *de process. mandat. & monitor. in Cam. extrah. lib. 1. cap. 19. §. 4. & seqq.* Petr. Syring. *de Pace Religion. concl. 29. lit. g.* Theod. Reinking. *de Regim. Secul. & Eccles. lib. 3. cl. 1. cap. 9. n. 20. & seqq.* Henr. Andr. Cran. *de Pace Relig. par. 1. probl. 4.*

Q U A E S T. II.

AN Imperii Provisor, rescripto moratorio, quod nostrates *Quinquenell vnd Anstand; Brieffe* vocare consueverunt, petentem exhilarare queat?

Rescriptum tale concessurus, superioris nescius ut sit, aut saltem Imperii jura exercent, necesse est. Conr. Lancell. *de iure publ. personar. lib. 1. cap. 1. §. 4. verb. debitorib. per tot.* Christ. Befold. *Polit. lib. 1. cap. 4. n. 15. v. 3.* Quin verò Imperii Provisor illud elargiri valeat, vix dubium esse potest, cum ex superioribus liqueat, eum Imperii jura exercere, & Imperatoris personam in casibus non exceptis, repræsentare. Etenim si exceptio facit, ne liceat, ibi necesse est licere, ubi exceptum non reperitur, *arg. l. loci. 4. §. pen. ff. si servit. vindicet. l. quæstum. 12. §. idem respondit. 43. vers. deniq. ff. de instructo vel instrum. leg.* Quod eò magis procedit, quando detrimenti quicquam in Rempubl. inde redundare nō potest. Quia verò homines gratiam talem petitum venientes, non sunt unius generis, cautio adhibenda erit, ne dignus & indignus simpliciter ablativum adsciscant. Quidam enim tantum fortunæ novercantis invidiâ in paupertatis calles incidunt; Welche auß Kündelichen vnd unversehenslichen

ungestandenen unfällen oder schaden in verderben kommen. Quidam
 verò egestatem, quam Bonæ mentes semper averfantur, suo sibi ju-
 mento accerfunt: Welche den armen Leuten / so form Zapffen vnd
 Spiegel sitzen / alles vermachen / vnd ihre Creditoren enterben. Quidam
 deniq; & suo & fortunæ vitio inopiâ vexari incipiunt: Welche zugleich
 mit helfen / das sie zur Ruhe kommen / vnd hernacher Botten werden.
 Illi, commiseratione atq; auxilio dignissimi, meritò exambunt, quod
 ambiunt. Isti, ab infamiâ portâ haut procul absunt. Etenim L. Ro-
 scia constituens, ut Equites in quatuor & decem ordinibus sederent,
 decoctores excepit; uti ex aliis refert Dion. Gothofr. *ad Nov. 135. praef.
 lit. e.* Unde fortean digni judicabuntur, ut dexteram eorum catena or-
 net, juxta observata Just. Lips. *Excurs. ad Taciti annal. lib. 3. lit. B.* Hi
 vero, quia culpam admiscuere, commiseratione legisq; auxilio se in-
 dignos & incapaces reddidisse putantur, *arg. l. fin. §. fin. ff. qua in fraud.
 credit. facta sunt ut restit. l. quod quis. 203. ff. de R. l. c. fin. extr. de immunit.
 Ecclesiar. c. quia. 14. extr. de Usur.* Eisdem à flebili cessionis bonorum
 beneficio quoq; arcendos esse statuunt plurimi, quorum aliquot lau-
 dat Petr. Heig. *Iur. Civil. & Saxon. quest. 35. n. 49. par. 1.* Videantur
 Ordnung vnd Reformation guter Policiey zu Augspurg anno 1548.
 auffgerichtet / vnd zu Franckfurt anno 1577. gebessert: *tit. von verdorbenen
 Rauffieuten. §. fin. Andr. Knichen. de Saxon. non provoc. jure & privil. verb.
 Ducum Saxonie cap. 5. n. 506. & seqq. Herm. Lather. de Censu lib. 3. cap.
 15. n. 20. & seqq. Paul. Matth. Wehner. pract. obs. lit. A. verb. Anstandsbrief.
 Bernh. Wurmbf. pract. obs. 9. tit. 28. lib. 1.*

QUÆST. III.

AN Imperii Provisor redditus & proventus Imperii nomi-
 ne collectos, desß Reichs Renten vnd Gefälle / suos fa-
 ciat & lucretur?

Potestatem habet collectas & datias, consueta onera realia &
 personalia, & mixta, quocunq; nomine censeantur, Imperatori & Im-
 perio debitas seu debita, debendas seu debenda, nec non omnes cen-
 sus, redditus, jura, proventus, emolumenta, oblationes, conductus, te-
 lonia & pedagia Principatum & dominiorum, monasteriorum, civi-
 tatum, terrarum, territoriorum, districtuum, oppidorum, castrorum,
 villarum & locorum, ad Imperatorem, ratione Imperii & ipsum sacrû
 Roma-

Romanum Imperium, de jure, consuetudine, aut aliâs pertinentes &
 pertinentia exigendi, levandi, recipiendi, & ad usus suos pro defensio-
 ne sacri Imperii, & pro ipso Imperio ac evidenti expensarum necessita-
 te supportandi, & applicandi: uti habent verba Ruperti Regis Ro-
 manorum, diplomate filio suo dato, cujus tenor legitur apud Marq.
 Freher. *Not. ad Petr. de Andlo de Imp. Rom. lib. 2. cap. 10. verb. Comitatus
 sui privilegio. fol. 191. b. & seqq.* Quæ verba liquidissimum faciunt quod
 proventus Imperii suos non faciat, multo minùs lucretur. Ita loquor;
 quia duo isthæc differentiâ quâdam ab invicem sejunguntur. Etenim,
 ille quidem, qui lucretur, suum facit: at non omnis, qui suum facit, lu-
 cratur. Interdum namquè, quod suum quis facit, restituere cogitur.
 Joann. Harpr. *ad §. si quis à non domino. 35. n. 79. Instit. de R. D.* Simili
 planè modo, jure privato, negotiorum gestor domino restituere jube-
 tur, quod ejus nomine exegit, etiamsi sit indebitum. *l. si autem. 8. §.
 item. ibi gl. verb. non potuerim. & l. si quis negotia. 23. ibi Gothofr. lit. a. ff.
 de procurator.* Accedit, quod donatio regulariter non præsumatur;
 uti colligitur ex *l. cum de indebito. 25. in pr. vers. fin. vero. ff. de probation.
 c. quia verisimile. 10. ibi gl. verb. concesserit. extr. de presumption.* Franc.
 Pfeil. *conf. 99. n. 7. cent. 1.* Quod perdere videatur, qui donat. *l. filiusfa-
 mil. 7. ff. de donation.* Exceptis casibus, quos enumerat *gl. l. sed si ego. 4.
 verb. donat. ff. ad SC. Vellejan.* Cum vero nemo teneatur suis stipen-
 diis militare, *1. Corinth. 9. v. 7. c. cum ex officij. 16. extr. de prescription.
 officiumq; publicum, uti non compendio, ita nec damno cuiquam
 esse debeat. l. videlicet. 24. ibi gl. verb. damno. ff. ex quib. caus. major. 25.
 ann. in integr. restit. c. cum non deceat. 30. de election. in 6.* Sequetur, im-
 pensas pro Imperio factas, deducendas, illudq; tantùm, quod reliquũ
 est, restituendum fore. Quod Ruperti Regis Roman. verba in hu-
 jus quæstionis frontispicio posita non obscure etiam innunt. Ita
 procurator quoq; fructus collectos restitutus impensas detrahere
 potest. *l. idem q. 10. §. idem. 9. ibi gl. verb. cum oportere. ff. mand.* Simili-
 ter etiam condemnatus ut acceptum indebitum, cum omni eo, quod
 solutæ rei accrevit, reddat, impensam subtrahere non prohibetur.
l. in summa. 65. §. oi qui. 5. ibi Gothofr. lit. e. ff. de condit. indeb. Vi-
 deantur Dominic. Arum, *A. B. Aad. disc. 3. th. 36.* Gerl. Buxtorf. *Differ-
 tat. A. B. concl. 66. li. b. Mart. Rûmel. A. B. diff.
 4. th. 18. par. 1.*

T E X T U S.

Feudis PP. duntaxat exceptis, & illis, quæ *Fahnlehen* vulgariter appellantur, quorum investituram & collationem soli Imperatori & Regi Roman. specialiter reservamus. Ipse tamen Palatinus omne genus alienationis seu obligationis rerum Imperialium, hujusmodi provisionis tempore expressè sibi noverit interdictum.

C O N C L. IV.

Maximæ Archidapiferi (a) potestati, quam Imperio vacante obtinet, duo expressè sunt subtracta. (b) Etenim Regalis feudi, (c) quod nostrates *Fahn vnd Scepter Lehen* appellant, (d) insignia conferre vetatur. (e) Deinde ad Imperialium rerum alienationem, (f) cui associanda est earum obligatio, (g) manus extendere prohibetur. (h) Alias autem easdem à Cæsaribus alienatas aut oppigneratas pari pretio reluere non nequit (i)

(a) De Imperii Archimarschalco, cujus, usque huc textus noster mentionem non fecit, singula, quæ hætenus dicta, quæq; dicenda sunt, etiam accipi debent, uti ex textu, paulò post subsequente constabit.

(b) **EXCIPE**, quod regulam proximè sequi solet, hic quoque invenitur, cum tamen dictum fuerit, Imperii Provisorem, Imperatoris vicem in omnibus & per omnia sustinere. *sup. concl. 3. lit. c.* Sed cogitandum est, vix ullam aded firmam regulam dari, quæ non in aliquo vitata perdat officium suum. *l. 1. ibi Matb. n. 24. & seq. ff. de R. l. c. generi. 34. eod. in 6.* Nec verò etiam toto jure civili facilè dixeris **OMNE**, quin aliquid excipiat. Theod. Marci. *ad §. hæc morris. sub fin. Instit. de donation.* sed potiùs juxta naturam actus, cui attribuitur, plerunq; restringatur; uti post multos alios, longo ordine, pro more, cum lator ostendit Andr. Tiraquell. *de utroq; retractu municip. & convention. tit. de retract. lignagier. §. 1. gl. 7. n. 27. & seq.*

(c) Appellatur etiam Feudum dignitatis, *c. un. §. fin. 1. ff. 13. Feudum*

Feudum majus, nominatum, titulum, absolutæ nobilitatis, uti docet, post alios, Regn. Sixtin. *de Regalib. lib. 1. cap. 3. n. 7. & 10.* Nihil autem est aliud, quam beneficium, de quo quis à Rege investitus est. *c. un. in pr. 2. ff. 34. Franc. Duaren. Comment. Consuet. feud. cap. 4. n. 7.* Requiritur ad sui essentiam copulativè duo: Dignitatem scilicet majorem, qualis est Principatus, Ducatus &c. & investituram à superioris nescio factam. Fr. Duar. *d. lo. Curt. Jun. ff. par. 1. quest. 8. col. 1. Jul. Clar. sentent. lib. 4. §. feud. m. quest. 10. num. 1.* Jungatur Conr. Rittershus. *partit. jur. feud. lib. 1. cap. 4. quest. 5.* Ex jam dictis tamen elici non potest, quod Comites & Barones, à Principe inferiori, per subinfeudationem investiti, regalem dignitatem non habeant. Etenim & illi à Principe summo, feuda, omnemq; dignitatem suam consequi censentur: post Frid. Pruckm. Regn. Sixtin. *de Regalib. lib. 1. cap. 4. n. 56. & seqq.* Facit huc, quod Imperator Ducatus vel Principatus investituram tantum ipse; Comitatus vero, Consilarii Imperii (*Reichs-Hofrath*) conferre soleant. Quam exceptionem ex interpretibus quemquæ notasse negat Warem, de Ehrenh. *Mediam pro fœderib. lib. 2. cap. 1. n. 164.*

(d) Principes, quos Germania alit, sunt Clerici vel Laici. Joann. Borcholt. *Comm. Consuet. feud. cap. 5. n. 1. & seqq.* sive Ecclesiastici vel Seculares. Conr. Rittershus. *d. cap. 4. in pr.* Illos Spirituales Principes vocat Alb. Krantz. *Saxon. lib. 9. cap. 15.* Hos, Reges gentium appellat Dei Virginisq; proles; quod Lutherus *Welsche Herrn* vertit, *Lucæ 22. v. 25.* Tam hi, quàm illi Dignitatum, Regaliavè feuda possident, quorum investituram ab Imperatore, oblatâ fidelitate, petere tenentur, Andr. Gaill. *pract. obs. 30. n. 1. & seqq. lib. 1.* Conr. Rittershus. *d. lib. 1. cap. 5. quest. 15. sub fin.* Lib. Hattyl. *anal. ju. feud. cap. 3. n. 4.* uno etiâ eodemq; modo, *Sie müssen ihre Mannschaft auff einerley weise vom Reiche bitten / nemlich mit gefalten Händen vnd gebogenen Knien.* Spec. Saxon. *gl. germ. lib. 3. art. 60. in pr.* Imp. in aula, Tob. Paurm. *de Idict. Imp. Rom. lib. 1. cap. 4. n. 40.* Nisi pactiõibus & privilegiis aliud definitum demonstratur. Jacob. Cujac. *ff. lib. 2. tit. 4.* Porro, nostrates Politicorum feuda *Fahnlehen*, Ecclesiasticorum autem *Scepterlehen* appellat, *dic. weil Kay. Myr den welschen Fürsten die Lehen mit Fahnen / vnd den Geistlichen mit dem Scepter leihet.* Specul. Saxon. *gl. germ. lib. 3. a. 1. 60. in pr.* Quomodo Imperatores Romani Ecclesiasticorù feuda antiquitus, non pcepti, sed annuli & baculi insigne cõtulerint; tãdè verò Põtificũ in solen,

insolentia annuli baculique symbolum cedere & relinquere coacti fuerint, annalium monumenta docent; Ex multis videri possunt Joann. Naucler. *Chronograph. gener.* 38. vol. 2. edit. Colon. de anno M. D. XLIV. fol. 734. Alb. Krantz. *Saxon. lib. 5. cap. 42.* Christ. Lehman *Speyer. Chron. lib. 5. cap. 67.* Quomodo Principes Politici hodie investiantur, discitur ex variis actibus, super ceremoniis, quibus Imperatores Ordinibus Regalia contulerunt, quos literis consignarunt Joann. Sleidan. *Comment. de statu. Relig. & Reip. sub Carolo V. Cas. lib. 18. edit. Argent. de anno M. D. LV. fol. 347.* Melch. Goldast. *Polit. Imper. par. 6. per tot.* Addi potest *Handlung von empfangung der Lehen Königs Ferdinandi / als Ershertzogen zu Oesterreich / &c. apud eund. in Reichs Handlungen fol. 126. & seqq.*

(e) Hoc Imperatori, Regique Romanorum Imperator Carolus IV. hoc textu nostro expressè reservavit. Observanda autem erit distinctio inter feuda, cujus meminit Ehrenb. citatus jam supra hac *consul. lit. c.* Carolum IV. Rupertus Rex Romanorum secutus diplomate, aliquoties jam allegato, idem fecit: in illo enim hæc verba, parenthesi inclusa, leguntur: *Exceptis duntaxat feudis insigniis Archiepiscoporum, Ducum & Marchionum, & quæ cum vexillis seu gladiis recipi consueverunt, & de quibus officialibus Imperialis Curia de more servitur.* Utrumque demum imitatus est Imp. Carolus V. *Ordnung des Regiments zu Wormbs auffgerichtet anno 1521. §. vnd behalten vns bevor.*

(f) Latini textus verba hæc sunt: Comes Palatinus omne genus alienationis, seu obligationis rerum Imperialium hujusmodi provisionis tempore expressè sibi noverit interdictum. Germanicus textus eadem ita effatur: *Vnd derselbe Pfalzgrave hat auß Kayserlicher güte zu verbieten alle vereuserung vnd Verpfändung der Güter / so zum Reich gehören / zeit seiner verwesung.* Uterque mysterium recondere, & speciale quid requirere videtur. Ille quidem, ut Comes Palatinus ipse manus suas virgines, hac in parte, conservare studeat. Hic verò, ut idem vigilet, videat, & provideat; ne Imperialium rerum sanctitas alterius mercatoris manu & actu, prophanetur ac deturbetur.

(g) Quia Alienatio, quæ est translatio ejus, quod cujusq; est, ut sibi absit, & alteri adsit. *l. alienationis. 28. ibi Gödd. n. 4. & seqq. ff. de V. S.*

rum nisi certis personis & tabulisq; idque per certos dies ademit, legem sumptuariam præcipuè exercuit, dispositis circa macellum custodibus, qui obsonia contra vetitum retinerent, deportarentque ad se, summissisq; nonnunquam licitoribus & militibus, qui si quæ custodes sefellissent jam apposita è triclinio auferrent. Suet. *in Jul. Cas. c. 43.* de Tiberio vid. id. Suet. *in Tib. c. 34.*
 106 Et ad eum modum circa Leges vestiarias observari posset, ut sartores, & farcinatores illi, qui in vestibus parandis contra leges peccant punirentur. Herm. Lacherm. *de cens. l. 1. c. 9. n. 43.* In his tamen ipsi Trojugenæ sibi suisq; non deberent ignoscere. Nec differendæ forent exactiones
 107 poenarum per annum & ultra, sed continuo irrogandæ, ut cives eo fortius ab isto vitio abstraherentur. Nam si tam diu differantur poenæ vulgus securum redditur, legesque tacite in desuetudinem abiisse existimat. Eaque dilatio, si poenæ pecuniaricæ, magis arguit avaritiam magistratû quam commodi civium amorem. Ita coërcitâ luxuriâ quæ pau-
 108 peratatem litium & calumnia-
 rum geneticem procreat, hæc quoque diminuerentur. Vo-
 109 lunt nonnulli impositione augmentoque vectigalium iis in rebus, quæ luxui inserviunt obfisti quoque posse luxuriæ. Verum cum huic vitio penè impares simus, & jam experiamur, nullâ caritate rerum contineri homines à comparatione instrumentorum istorum luxus, remedium hoc vix aliquid operabitur. (28) Ut poenas adversus calumniatores strictè exequantur judices, quo in futurum tum ipsi delinquentes tum cæteri deterrebuntur. De poenis autem vid. *diçt. cap. præcedenti.* (29) Ut querelæ nullitatum ex processu strictiori fato circumcludantur, sicuti in Pomeraniâ
 110 statutum tempus 6 mensium à die publicatæ sententiæ, nisi principalis juret se nescivisse publicationem, quo casu à tempore scientiæ computatur fatale *Rec. Vist. tit. 66.* in Recess. Imp. de Anno 1654. decendium appellationis. §. 121. nisi defectus insanabilis ex persona judicis, partis, aut substantialibus processus. §. 122. It. ut Restitutiones in integrum inter majores propter iniquam sententiam (ut in-
 111
 112
 113
 S Pome-

Pomerania servatur) & similia remedia suspensiva aboleantur. Ut in: Appellationū Instantiæ minuatur. Sufficeret una in una provinciā. Et duæ satis forent ubi appellationes ad Cameram Imperij diriguntur. Cum sole meridiano clarior sit appellari sæpissimè, non ut spes sit melioris sententiæ, sed tantum quolis trahatur, & adversarius longissima expectatione ad desperationem tandem adigatur. Quo malitiosæ lites appellatoriæ præscinderentur in Rec. Deput. d. A. 1600. aucta summa appellabilis ad trecentos Florenos. Et in Rec. Imp. de A. 1654. §. 112. reductio florenorum ad Joachimicos facta, similisque reductio statibus privilegiis limitatis instructis quoq; promissa §. 115. Conducunt etiam huic rei privilegia de non appellando statib. Imperij tributa, de q. vid. Philipp. Andr. Burgoldens, in discurs. ad Instr. Pac. p. 2. disc. 19. p. 1112. & seqq. In aliquibus civitatibus jubentur appellantes certam summam deponere in casum succumbentiæ, ut in quibusdam Marchicis civitatibus. vid. Recept. March. de A. 1653. §. 29. quod

anceps remediū, & tam facile in lationem pauperum oppressorum tendit, quam malitias avertit. Nam divites malitiose litigaturientes nec ista depositio pecuniæ deterret. Melius igitur, ubi certa poena frivole appellantis post amissionem causæ exsolvenda constituta est. In Pomerania appellantes præstare tenentur juramentum appellationis seu malitiæ, & cautionem de satisfaciendo judicato ratione causæ principalis damnorum & expensarum Rec. Vistat. tit. 68. & si advocatorū vel procuratorū malitia circa appellationemprehendatur ipsi quoq; ad dictū juramentū tenentur d. tit. 68. præstandum etiam est juramentum malitiæ restitutione integram postulatā vel querelā nullitatis intentatā. Ord. Pom. & d. Rec. Vistat. tit. 66. & 67. (30) Vel galia facta ex jure communi magis accelerentur, quod in Recept. Imp. de An. 1654. aliisque judiciis non nullorum ordinationibus factum. (31) Ut adeo diffusum & intricatum contrahatur & dilucidius constituatur. Ad quod perficiendū duas præcipue vias supponit Vent. de Val. d. l. 2. c. 5. Sanè omnes bonos novum Justinianum optare asserit. D. Brunnem. ad Constit. de emend. Cod. in fin. Interim cuius hoc in toto Imperio hoc rerum statu non bene sperandū recte Status Imperij jus quantum possibile in suis territoriis emendare, & uniforme aliis diversis consuetudinibus & statutis abrogatis introducerent,

125. troducerent, illi principue à quibus appellatio non conceditur. Non autem propter immensitatem & confusionem juris, ceu aliqui volunt omnes lites arbitrariè Legibus scriptis abrogatis detidenda. Væ enim miseris subditis, qui hac ratione tot jura pene experiri cogentur quorū iudices affectibus & passionibus depravatos. Cuiusque sub præsidio Legum vix innocentia custodiatur, & malitia iudicum cohibeantur, quid fieret freno isto remoto. Iplis etiam iudicibus inferioribus periculosa foret ista consuetudo, cum levissimo negotio pelli, vel saltem in pericula conjici possent, quasi malè jus dixissent. conf. Vent. de Val. d. l. 2. c. 5. n. 36. & Reink. de Regim. Sec. & Eccl. l. 2. cl. 2. c. 1. inq. n. 12. humano arbitrio qui tribuit imperium adjungit ei belluam. Tandem ut alias (32) Processus litigiosus quam maxime abbrevietur. Ex lentissimo enim hujus progressu anam calumniandi & iusta denegandi malitiosi homines captant. vid. supra. c. 2. §. 21. ad fin. De mediis autem contrahendi processibus, vid. Vent. de Val. l. 2. Part. litig. Consultationes Ant. Fabr. in C. l. 9. r. 22. Vigelij ad fin. Method. j. civ. Mindani in præfat. Process. Cam. extrah. Rosacorb. in præfat. decision. & Anonymi von Verbesserung des Justitz Wesens / quas recenset VVehnerus in obs. Pmā, lit. 1. verb. Justici Wesen / & de litibus abbreviandis. Rec. Imp. de A. 1654. conf. D. Brunnem. in Pr. Civ. & Cr. Ord. Summ. Trib. VVistmar. Ord. Pom. & Rec. Vistat. aliaque particulares

130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

judiciorum bene constitutorum. Ordinationes ex quib. passim licebit media maturandarum litium decerpere. Noviss. Philipp. Andr. Burgold. in disc. ad Instr. Pac. p. 2. disc. 19. recenset maturandarum litium quadam remedia (1) ut Camera Spirensis in commodiorem locum transferatur, quod Rec. Imp. de A. 1654. nondum utile judicatum. §. 161. (2) Ut numerus Assessorum Camerae augeatur, qui numerus in Instr. Pac. & Rec. de A. 1654. die weil auch, quidem auctus est ad quinquaginta; sed infelicem solem ultra septendecim hactenus simul nondum vidisse queritur d. Aut. cum Blum. de Proc. Cam. tit. 4. (3) Ut plura summa judicia Imperio constituentur ad exemplum Gallia, Hispania & Italia. (4) Ut Calendarij emendatio suscipiatur. (5) Ut revisio in Camera planè aboleatur, præterquam in causis quæ in prima instantia illuc devolvuntur, è D. Conring. ad Lampad. p. 3. c. 17. §. 6. Cum certum sit hac quoq; ratione in quam plurimos annos durare, imò perpetuas penè effici lites; ut adeo revisionem petentibus idem eveniat, quod agrotantibus, qui ad sanitatem tendentes, licet incurabilem morbum videant, remedia quarunt talia, quæ morbis quidem curabilibus, constituta sunt, ipsi vero illis sæpè ad interitū utuntur. Ruland. de Commiss. p. 1. l. 2. c. 21. n. 11. Sed in Rec. de A. 1654. summa revisibilis restricta ad 2000. Thal. sortis, & effectus suspensivus sublarus, dum victor idoneè caveat de restitutione in casum succumbentiæ

cia non escluso circa cautionem
arbitrio iudicis si inops victor. Et
in causis Religionis adhuc revisioni
effectus suspensivus conceditur.
De revisione, vid. plur. d. Rec. §.
125. & seqq. Atque hæc pro præ-
senti instituto de hæc amplà mate-
ria sufficiant. Itaque subsisto &
coronidem dissertationi impono
serijs ad aternam sapientiam votis
effulis, ut ipsa in hæc postrema ac
corruptissima mundi face mentes
omnium hominum fidei, veritatis
& charitatis genuino amore in-
flammet, omnes malicias divino
expellat auxilio, Principumque &
Magistratum corda dirigat, ut
fervido zelo calumnias detesten-
tur, sapientibus consiliis rejici-

ant, & funditus e Rep. excindant;
unusquisq; autem memori pecto-
re verberet Jehova contra maliciosos
calumniatores graves admonitio-
nes minasq; in *Ps. vers. 16. ad 22. ut*
quid tu enarras statuta mea, & assu-
mis testamentum meum super os
tuum, & tu odisti disciplinam, &
projecisti verba mea post te. Os
tuum misisti ad malum; & lingua
tua concinnabas dolum. Sedens
contra fratrem tuum loquebaris, &
in filio matris tue ponebas pro-
brum. Hæc fecisti & tacui, puta-
sti me tibi similem fore: corripiam
te & producam (ea qui fecisti) an-
te oculos tuos. Intelligite quæ lo-
qui obliviscimini Dei, ne forte rã-
piam & non sit qui eripiat.

Soli Deo Gloria.

91282 A.200.
24424

BIBLIOTEKA
GŁÓWNA
W S P
w Słupsku

155764 25